

Дзвінскі ўзгорак

Кроч на свой родны, дзвінскі ўзгорак, каб глядзець у будучую сінь

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА ВІЦЕБСКАГА РАЁНА, №14 (83)
ВЕРАСЕНЬ 2018 ГОДА

ПЕРСПЕКТЫВЫ

ВІЦЕБСК АБ'ЯДНАЮЦЬ З ВІЦЕБСКІМ РАЁНАМ?

Навукоўцы прапануюць альбо скараціць 20 раёнаў Беларусі, альбо радыкальна перайсці да 15 абласцей і 450 валасцяў

З 11 да 12 верасня ў Беларусі знаходзілася дэлегацыя Кангрэса мясцовых і рэгіянальных улад Савета Еўропы. З удзелам прадстаўнікоў верхняй палаты беларускага парламента, экспертаў з Францыі, Італіі, Нідэрландаў, Грэцыі, Румыніі і Беларусі быў праведзены круглы стол па значных пытаннях мясцовага самакіравання.

Найбольш актуальныя з іх датычыліся ўмоў далейшага развіцця сістэмы мясцовага самакіравання. На думку экспертаў, узрастанне ролі мясцовых органаў улады немагчыма без удасканалення сістэмы адміністрацыйна-тэрытарыяльнага дзялення (АТД). Беларускія навукоўцы, у сваю чаргу, ужо сёння гатовы прапанаваць магчымыя варыянты.

Мякка ці радыкальна?

Навукоўцы мяркуюць, што беларуская сістэма АТД не з'яўляецца аптымальнай. Гэта відаць хоць бы па тым, што сёння існуюць істотныя адрозненні рэгіёнаў аднаго рангу па колькасці насельніцтва, узроўні сацыяльна-эканамічнага развіцця і забяспечанасці інфраструктурай.

— Такая сітуацыя прывяла да таго, што існуючае адміністрацыйна-тэрытарыяльнае дзяленне не супадае з актуальнымі тэрытарыяльнымі сацыяльна-эканамічнымі супольнасцямі, якія адлюстроўваюць працэс раёнаўтварэння. Таму ў некаторых выпадках складана дамагчыся комплекснага развіцця тэрыторыі. Гаворка ідзе аб узаемным эканамічным, сацыяльным, дэмаграфічным, экалагічным і інавацыйным развіцці раёнаў, — лічыць кандыдат эканамічных навук, загадчык аддзела сусветнай эканомікі і знешнеэканамічных даследаванняў Інстытута эканомікі Нацыянальнай акадэміі навук Таццяна Вярцінская.

Сёння раёны краіны адрозніваюцца і па памерах, і па транспартнай даступнасці да раённых цэнтраў. Так, чатыры з шасці абласных цэнтраў знаходзяцца на адлегласці больш за 200 км ад цэнтра краіны, а 16 раённых цэнтраў размешчаны бліжэй да Мінска, чым да цэнтраў сваёй вобласці.

Занадта вялікая аддаленасць асобных раёнаў ад абласной адміністрацыі аказвае негатыўны ўплыў на эфектыўнасць рашэння шэрагу мясцовых задач. У асобных раёнах і асабліва ў сельсаветах склалася цяжкая дэмаграфічная сітуацыя: міграцыйнае змяншэнне, перавышэнне смяротнасці над нараджальнасцю.

— Гэта прывяло да апусцення вёсак і пасёлкаў. Паралельна з дэпапуляцыяй і старэннем насельніцтва праблемай застаецца той факт, што большасць першасных адзінак адміністрацыйна-тэрытарыяльнага дзялення не мае дастатковых фінансавых і кадравых рэсурсаў для забеспячэння неабходнага мінімуму дзяржаўных паслуг, — адзначыла Таццяна Вярцінская.

На яе думку, каб вырашыць вострыя сацыяльна-эканамічныя праблемы такога характару, у Беларусі неабходна арыентавацца на так званы мяккі варыянт удасканалення сістэмы АТД, згодна з якім трэба аб'ядноўваць сельсаветы тых населеных пунктаў, колькасць людзей у якіх скарачаецца. Такім чынам будзе павышацца эфектыўнасць работы мясцовых органаў улады.

Паводле ацэнак навукоўцаў, у аснове далейшага ўдасканалення АТД краіны павінна знаходзіцца ў тым ліку і забеспячэнне набліжанасці органаў мясцовага кіравання і самакіравання да насельніцтва — гэта дазволіць грамадзянам больш шырока ўдзельнічаць у вырашэнні мясцовых праблем і якасна аказваць сацыяльныя паслугі насельніцтву. Акрамя таго, важная і аптымізацыя колькасці дзяржаўных служачых і скарачэнне выдаткаў на іх утрыманне без шкоды для дзяржаўнага тэрытарыяльнага кіравання і нацыянальнай бяспекі.

— Зараз не назапашана крытычнай масы праблем і недахопаў існуючага АТД, таму радыкальных падыходаў да змены сеткі не патрабуецца. Нашай краіне неабходна арыентавацца на эвалюцыйны, г. зн. мяккі шлях яе ўдасканалення, — растлумачыла Таццяна Вярцінская.

Скараціць да 100

Мяккі варыянт змены АТД можа прадугледжваць аб'яднанне шэрагу гарадоў абласнога падпарадкавання (напрыклад, Баранавічы, Пінск, Бабруйск) з аднайменнымі раёнамі, як гэта адбылося ў іншых абласцях. Магчыма аб'яднанне і гарвыканкамы абласных цэнтраў з выканкамамі аднайменных раёнаў.

«Акрамя таго, мэтазгодна аб'яднанне раёнаў з колькасцю жыхароў менш за 20 тысяч чалавек з суседнімі больш буйнымі раёнамі з улікам транспартнай даступнасці раённых цэнтраў, вытворчых і сацыяльна-культурных сувязяў, якія ўжо склаліся, а таксама меркавання насельніцтва, якое там пражывае. Агульную колькасць раёнаў прапануецца скараціць да 95—100», — паведаміла Таццяна Вярцінская.

Таксама беларускія навукоўцы прапаноўваюць стварэнне самастойнай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі — Мінскай сталічнай акругі ў складзе Мінскага раёна, якая аб'ядноўвае гарады — спадарожнікі Мінска.

Цяпер шэраг з названых кірункаў ужо ажыццяўляецца ў Беларусі. Напрыклад, у Мінскай вобласці ў 2006 годзе змены адбыліся ў Салігорскім, Пухавіцкім, Мядзельскім раёнах; у 2007 — у Клецкім і Бярэзінскім. У 2009 годзе тэрыторыі 32 сельсаветаў былі зменены.

А калі ўсё ж радыкальна?

Аднак, як паказвае вопыт іншых краін, змены ў АТД рэалізуюцца паэтапна і могуць закрануць перыяд як мінімум у дзесяць гадоў.

Яго сутнасць заключаецца ў пераходзе ад трох звёнаў сістэмы (сельсавет, раён і вобласць, або першасны ўзровень, базавы і рэгіянальны) да двух (раён і вобласць) і ў знаходжанні аптымальных памераў адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак, якія дазваляюць больш эфектыўна рэалізоўваць прынцыпы і функцыі мясцовага кіравання і самакіравання, замацаваныя за адпаведнымі ўзроўнямі.

Рэалізацыя гэтага падыходу прадугледжвае стварэнне замест 6 абласцей 15—18 новых абласцей (акруг) з сярэднім радыусам даступнасці ад 43 да 80 кіламетраў. Базавай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкай замест 118 раёнаў і каля 1200 сельсаветаў можа стаць новы раён або абшчына, валасць. Такіх адзінак у краіне мэтазгодна мець 450—475 з сярэднім радыусам даступнасці 14—17 кіламетраў.

Іх цэнтрамі могуць стаць раённыя цэнтры, гарады абласнога і раённага падпарадкавання, пасёлкі гарадскога тыпу, а таксама буйныя аграгарадкі, якія раўнамерна размеркаваны па тэрыторыі.

— Навуковае абгрунтаванне розных варыянтаў змены адміністрацыйна-тэрытарыяльнага дзялення ў Беларусі патрабуе распрацоўкі адпаведнай навуковай канцэпцыі з удзелам эканамістаў, юрыстаў, эколагаў, сацыёлагаў, архітэктараў і горадабудаўнікоў, а таксама прадстаўнікоў органаў мясцовага кіравання і самакіравання розных узроўняў і ініцыятыўных груп мясцовых супольнасцяў, — рэзюмавала Таццяна Вярцінская.

Ілья Крыжэвіч
«Звязда»

ГУЧНЫЯ СПРАВЫ

ГАСПАДАР АПТЭК ВЫЙШАЎ НА ВОЛЮ

Старшыня савета дырэктараў холдынгу «Аптэка груп» Леанід Томчын з Віцебска выйшаў на волю.

Дадзеную інфармацыю пацвердзілі дзве крыніцы, знаёмых з бізнэсмэнам. Раней паведамлялася, што мужчыну затрымалі па "справе медыкаў".

21 верасня Томчын даў інтэрвію Office Life. Ён наступным чынам адказаў на пытанне аб паведамленнях пра сваё затрыманне ў сярэдзіне жніўня: «Цяпер я перад вамі. Думаю, гэта і ёсць адказ на гэтае пытанне ».

Больш падрабязна Леанід Томчын распавёў пра свае бліжэйшыя планы. У прыватнасці, ён мае намер працягваць займацца дабрачыннасцю, рэалізоўваць культурныя праекты ў новай віцебскай сінагозе, будаўніцтва якой спансаваў, і развіваць бізнес (сетку аптэк «Добрыя лекі» і ADEL).

А.Смаленскі

ВАКАНСІІ

В РОВД НЕ ХВАТАЕТ СОТРУДНИКОВ

Служба в органах внутренних дел во все времена считалась делом благородным и почетным. О том, какие кадры сегодня нужны силовым структурам, и требованиях, предъявляемых к кандидатам, рассказал заместитель начальника Витебского РОВД по идеологической работе и кадровому обеспечению Сергей Ковалевский.

— На службу в органы внутренних дел принимаются на добровольной основе совершеннолетние граждане Республики Беларусь. Юноши и девушки, мечтающие связать свою профессиональную деятельность с милицией, и при этом не имеющие судимости и проблем со здоровьем, могут смело обращаться в райотдел внутренних дел. Основные требования к будущим сотрудникам — возраст не

(працяг на стар. 2)

ВАКАНСІІ

(пачатак на стар. 1)
старше 25-ти лет и образование не ниже среднего, — отметил правоохранитель.

Предпочтение отдается молодым людям, прошедшим срочную службу в Вооруженных Силах Республики Беларусь, имеющим спортивные достижения и не привлекавшимся к административной ответственности.

По словам Сергея Ковалевского, несмотря на всю сложность службы в правоохранительных органах, ответственность и порой опасность, у нее существуют и весомые преимущества, льготы. Так, сегодня сотрудники ОВД обеспечиваются стабильной заработной платой, обязательнымгосударственным страхо-ванием, форменным обмундированием. Бесп-латное медицинское обслу-живание в организацияхздравоохранения орга-нов внутренних дел предоставляется как самим сотрудникам милиции, так и членам их семей. В зависимости от выслуги лет правоохранителям гарантирован ежегодный основной отпуск продолжительностью от 30 до 45 суток.

— В органах внутренних дел у сотрудников имеется возможность карьерного роста, повышения физической подготовлен-ности, профессионального мастерства, уровня образования, квалификации, — отметил заместитель начальника райотдела внутренних дел. — Они могут бесплатно обучаться в Академии МВД и Могилевском институте МВД Республики Беларусь, а при необходимости — в учреждениях образования других Министерств и ведомств.

По всем интересующим вопросам о принятии на службу можно обратиться в группу кадров ОВД Витебского райисполкома по адресу: г. Витебск, пр-т Московский, 59. Контактный телефон 8 (0212) 48-78-53.

Елена Сафарян
"Жыццё Прыдзвіння"

ПРЫГОДЫ

ЗНАЙШЛІСЯ АМАТАРКІ ЯГАД

Аб двух дачках, што заблудзілі ў лесе ў міліцыю ўвечары 22 верасня паведаміла іх маці.

Па словах жанчыны, яшчэ раніцай дзве яе дачкі 1986 і 1990 года нараджэння, з якімі была 12-гадовая дачкай адной з іх, са знаёмым з'ехалі па журавіны ў багністыя месцы Пскоўскай вобласці Расіі, дзе ўжо раней той бываў. Па дамоўленасці з лесу яны павінны былі выйсці ў 17.00. Аднак ні ў прызначаным час, ні некалькі гадзін пазней жанчыны не з'явіліся. На званкі не адказвалі.

Па трывозе былі паднятыя супрацоўнікі Віцебскай РАУС, а таксама аб сітуацыі былі паінфармаваная супрацоўнікі прымежнага пункта паліцыі Расійскай Федэрацыі. Да пошуку падключыліся таксама расійскія ратавальнікі. Усю ноч у меркаваным раёне знаходжання падаваліся гукавыя і светлавыя сігналы, вяліся пошукі.

Раніцай 23 верасня жанчынам ўдалося выйсці на сувязь. Дзякуючы гэтаму быў вызначаны дакладны квадрат іх знаходжання, куды аператыўна выбылі супрацоўнікі міліцыі. Знайшлі заблудзілых у раёне вёскі Шлыкі Віцебскага раёна.

А.Адамаў

СВЯТА

«ДАЖЫНКІ-2018» ВІЦЕБСКАГА РАЁНА

Да раённага фестывалю-кірмашу «Дажынкі 2018», які запланаваны на 6 кастрычніка, актыўна рыхтуецца аграгарадок Вымна Віцебскага раёна.

Населены пункт зменьваецца з кожным днём. Як паведаміў старшыня Вымнянскага сельвыканкама Іван Рымараў, работы вядуцца па ўсіх напрамках: д о б р а ў п а р а д к о ў в а ю ц ц а не толькі цэнтральныя вуліцы населенага пункта, але і тэрыторыі прыватных домаўладанняў. Каля шматкватэрных дамоў з'явіліся новыя пляцоўкі для паасобнага збору смецця з сучаснымі кантэйнерамі на колцах, усе водазаборныя калонкі ў аграгарадку пафарбаваныя, ўчасткі іх падставаў зацэментаваныя. Цешаць вока шматлікія клумбы з восеньскімі кветкамі і ўсталяваныя малыя архітэктурныяформы.Выканаы рамонт у харчовай краме, а каля гандлёвага аб'екта па продажы прамысловых тавараў у хуткім часе з'явіцца дэкаратыўны плот.

Таксама пакладзены асфальт на працягу 6 кіламетраў дарогі ад Суражскай трасы да Вымна, выканана неабходная разметка. Усяго на гэтыя рамонтныя работы было выдзелена 600 тысяч рублёў. Прывядзіцца ў парадакузбочыны,узмоцненымі тэмпамі вядзецца высечка кустоў.

Асноўныя святочныя мерапрыемствы раённых "Дажынак" адбудуцца на стадыёне ля возера Вымна, дзе ў працэсе добраўпарадкавання аграгарадка таксама быў акультураны пляж, які ў наступным годзе змогуць ацаніць не толькі мясцовыя жыхары, але і ўсе жадаючыя адпачыць і пагуляць на ўлонні прыроды ў пляжны валейбол.

Святлана Любачка

БЯСПЕКА

ЗАБОТА О ДЕТЯХ

В Витебской области в 2017 году от внешних причин погибли 27 детей, в Витебском районе трое. Особую тревогу вызывает гибель несовершеннолетних в результате утопления, по области допущено 6 таких случаев. Большинство из них произошло на искусственных водоемах.

В связи с этим прокура-турой Витебского района проведена проверка исполнения субъектами профилактики региональ-ного межведомственного плана мероприятий по профилактике детского травматизма на 2015-2018 годы. Также в рамках контроля проведен рейд по вопросу выполнения решения Витебского райисполокома «О потенциально опасных объектах и местах пребывания несовершеннолетних» в части приведения в надлежащее состояние водоемов-копаней, находящихся на территории Летчанского сельсовета.

Как отметила помощник прокурора Витебского района Елизавета Осипенко, наряду с ненадлежащим выполнением родителями своих обязанностей по воспитанию детей, несчастным случаям с гибелью несовершеннолетних спо-собствует формальный подход органов местного управления и самоуправления к исполнению требований Директивы № 1, о чем свидетельствуют многочисленные факты бесхозяйственности и безответственности.

— Искусственный водоем, расположенный ваг.Кировская, находится рядом с детской игровой площадкой. Несмотря на то, что он приравнен к потенциально опасным объектам, информационный знак о запрете купания отсутствует, что позволяет мальчишкам и девчонкам, не задумываясь о последствиях, купаться в нем, — рассказала прокурорский работник. — В садоводческом товариществе «Авангард-2004» копань имеет опасные откосы, кладки для прыжков в воду. Подобные нарушения выявлены при посещении искусственных водоемов, расположенных в д. Зайцево.

В ходе рейда также были отмечены факты непринятия мер по ограничению доступа на потенциально опасные объекты, находящиеся на территории Суражского и Бабиничского сельсоветов. Так, в д. Рябово сразу несколько сооружений вызывают опасения: бросовые дома, неэксплуатируемый зерносушильный комплекс и здания мехмастерских, в которых складируются большие объемы горючих материалов, способных воспламениться от малокалорийного источника зажигания.

Вд.Жабентяи,сословместных жителей, в заброшенных, разрушенных одноквартирных домах постоянно играют дети, да и некоторые взрослые замечены за разбором шифера и кирпича, а это самовольство может привести к обрушению конструкций и травмированию людей.

— Решением райисполкома председателям сельиспол-комов, руководителям организаций, закрепленных за данными объектами и местами пребывания несовершеннолетних, пред-писано незамедлительно принять меры по ограничению доступа на них детей, вывесить информационные знаки, — отметила Елизавета Осипенко. — Причинами и условиями выявленных нарушений являются бесхозяйственность и игнорирование норм безопасности со стороны руководящих лиц, ненадлежащая организация работы комиссии по обследованию потенциально опасных объектов, отсутствие должного контроля.

Выявленные нарушения устранены, должностные лица привлечены к дисциплинар-ной ответственности.

Елена Чаплева
"Жыццё Прыдзвіння"

ПЕНСІЙНАЯ РЭФОРМА

ТРЕБУЕТСЯ ПРОДАВЕЦ

Около не работающего магазина села Котово состоялась встреча специалистов КТУП «Витебская универсальная база» с жителями деревни Астрейково и села Котово по вопросу торгового обслуживеия населения.

Встреча была организована по инициативе администрации КТУП «Витебская универ-сальная база» с целью изучения вопросов торговли и возобновления работы магазина в селе Котово.

На встрече присутствовали: заместитель начальника отдела розничной торговли КТУП «Витебская универсальная база» Швейко Юлия Андреевна; заместитель управления по розничной торговле и общественному питанию КТУП «Витебская универсальная база» Аунапу Юлия Станиславовна; начальник отдела кадров КТУП «Витебская универсальная база» Науменко Наталья Вячеславовна; управляющая делами Вымнянского сельисполкома Фёдорова Алина Андреевна.

В ходе встречи специалисты КТУП «Витебская универсальная база» обсудили с покупателями вопросы касающиеся режима работы «автолавки», необходимость установки терминала для расчёта с покупателями, расширения предлагаемого ассортимента реализуемых товаров, возможность предварительных заявок на отдельные виды товаров и продуктов питания (тел. для заказа — 678-40-84 (мтс) продавец Лазаренко Татьяна Александровна).

До покупателей была доведена информация о закупке яблок у населения, приёма стеклобоя, макулатуры, ветоши, отходов полиэтилена, электрического и электронного оборудования (тел. для справок 51-72-08 и 65-74-35).

По вопросу возобновления работы магазина в селе Котово былопринятопредварительное решение, что КТУП «Витебская универсальная база» не отказываетсяотвозобновление работы магазина весной 2019 года и при наличии продавца, возобновит его работу.

На встречу в село Котово были официально приглашены: депутаты Вымнянского сельского Совета по Астрейковскому избирательному округу — Морозов Вячеслав Николаевич, Котовскому избирательному округу — Титова Антонина Михайловна; старейшина деревни Астрейково и села Котово — Селезнёва Валентина Александровна.

Навстречуспокупателямиони не пришли. Жители Астрейково и Котово думают, что у них были на то веские основания...

Встреча покупателей с представителями КТУП «Витебская универсальная база» была подготовлена и проведена инициативной группой Вымнянского сельис-полкома.

КТУП «Витебская универсальная база» ищет продавцадляработы в магазине села Котово Витебского района. Желающие работать могут обращаться в отдел кадров КТУП«Витебскаяуниверсальная база». Контактное лицо: Наталья Вячеславовна. Номера телефонов: 8 (0212) 67-94-57, 8 (033) 307-30-95.

Анатолий Колоницкий
«Вымнянский край»

АБ'ЯВА

Каб атрымліваць кожны нумар газеты "Дзвінскі Узгорак" паведаміце рэдакцыі аб гэтым. Калі не жадаеце атрымліваць газету, то патэдефануйце.

Калі парушаны вашы правы спажыўца, працаўніка, то даем эфектыўныя парады па абароне права і пошуку бясплатных юрыстаў. Звяртайцеся на адрас газеты "Дзвінскі Ўзгорак".

Наша газета стала размяшчацца на партале http://kamunikat.org, дзе зацікаўленыя грамадзяне могуць яе спампаваць яшчэ да з'яўлення газеты на паперы.

АНАЛІТЫКА

У ЧЫМ СІЛА, БРАЦЕ, БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАВЫ?

Уладную «вертыкаль» не варта блытаць з дзяржавай: ніякай задачы, акрамя ўтрымання ўлады, з яе дапамогай вырашыць немагчыма.

Жнівень для адзінага палітыка (АП) завяршыўся разглядам чарговых кадравых пытанняў. Ён прызначыў і даў згоду на прызначэнне амаль двух дзясяткаў чыноўнікаў: ад міністра фінансаў да дырэктара ААТ «Брэсцкі электралямпавы завод». Адным словам, «вертыкаль». Яе яшчэ, згодна з традыцыяй, часта называюць «кіраўнічая вертыкаль», аднак нядаўні візіт АП у Аршанскі раён паказаў, наколькі беларускі варыянт «вертыкалі» здольны кіраваць.

У тым, што любая ўлада, арганізаваная вертыкальным чынам, нейкіх іншых інтарэсаў, акрамя сваіх уласных, абслугоўваць не ў стане, я і раней ніколі не сумняваўся. І справа тут не ўва мне. Справа ў сусветнай практыцы, якая ў дадзеным пытанні з тэорыяй не разыходзіцца. Але паколькі беларусы з'яўляюцца «рускімі, толькі са знакам якасці», дык і прадстаўнікі беларускай вертыкальнай «дыяспары» без свайго знака абыходзіцца не могуць. Вось толькі ён, хутчэй, з'яўляецца знакам бяды.

Ён не трымаецца ў таямніцы. Пра яго шмат і з веданнем справы гаварыў 31 жніўня АП. Гэта п'янства з нагоды і без нагоды — «і больш за ўсё без нагоды». П'янства «да страты пульсу, і гэта праз дзень або кожны дзень...». Аднак рашэнне прынятае: прафесіяналаў падобнага ўзроўню «ў кіраўніцтве не будзе». Раней былі, і ў значнай колькасці, а цяпер не будзе.

АП сказаў — АП зрабіў. Дакладней, паабяцаў зрабіць. У краіне, у якой дзяржаўная ідэалогія выбудаваная вакол «чаркі і скваркі», працей пераламаць «вертыкаль», чым усталяваную традыцыю.

Пэўную надзею, канешне, дае працэс натуральнай змены пакаленняў. Але наколькі новае пакаленне кіраўнікоў зможа супрацьстаяць «зялёнаму змею» — пытанне адкрытае. Веданне замежных моў — так, уменне размаўляць у свеце на адной і той жа мове з фінансістамі — так. Аднак з гэтага не вынікае, што памаладзелае на 20–25 гадоў пакаленне кіраўнікоў не збочыць на пракладзеную папярэднікамі сцяжыну…

«У нас, — як любіў паўтараць лірычны герой Міхаіла Жванецкага, — з сабой было». Ад сябе дадам: было, ёсць і будзе.

Хто будаваў маякі?

«Часу на раскачку няма. <…> Ніякай раскачкі — толькі наперад. Я найперш чакаю ад вас жорсткай дысцыпліны на падведамасных прадпрыемствах і вашых міністэрствах. З гэтага трэба пачынаць», — даваў наказ чарговым прызначэнцам АП.

Наперад за кошт жорсткай дысцыпліны. Цікавая кіраўнічая канцэпцыя, пагадзіцеся. Ва ўстанаўленні жорсткай дысцыпліны як у галоўным фактары развіцця былі зацікаўленыя і егіпецкія фараоны, і рымскія імператары. Іншых фактараў яны не ведалі, і па-свойму мелі рацыю, бо цяглічныя высілкі людзей і жывёл заўсёды было выгадна стымуляваць пугай.

Але прамысловая рэвалюцыя пачалася ў Еўропе не ў выніку ўдасканалення пугі, а ў выніку вынаходніцтва паравой машыны і яе масавага ўкаранення на вытворчасці і транспарце. І ўсяму гэтаму свет абавязаны прыватнай ініцыятыве і прыватным грошам. Што да ўкладу кіраўнічай «вертыкалі», то ні на стадыі вынаходніцтва, ні на стадыі ўкаранення зафіксаваць яго не ўдалося.

«Што тычыцца ролі дзяржавы ў эканоміцы, суд пайшоў на нараду і пакуль не вярнуўся», — такое аўтарытэтнае меркаванне нобелеўскага лаўрэата Дугласа Норта. Яго можна смела распаўсюдзіць не толькі на сферу вынаходніцтва і інавацый, але і на стварэнне інфраструктуры. Сцвярджэнне спрэчнае, таму падмацуем яго гістарычным прыкладам.

На працягу 200 гадоў эканамісты былі ўпэўненыя, што маякі ў Англіі будаваліся дзяржавай і за дзяржаўныя грошы. Адпаведныя прыклады мы можам знайсці, у тым ліку, у працах класікаў эканамічнай навукі (Рыкарда, Міль, Кейнс).

Для таго, каб зразумець, чым і як завяршылася ўсеагульная памылка, я прывяду фрагмент з лекцыі эканаміста Аляксандра Аузана: «І тут знайшоўся зануда. Я маю на ўвазе чалавека, які таксама атрымаў Нобелеўскую прэмію па эканоміцы, — гэта Рональд Коуз. Ён вырашыў праверыць, хто будуе маякі. Ён пайшоў у архіў Брытанскага адміралцейства і стаў высвятляць. І прыйшоў да парадаксальнай высновы: маякі будавалі гільдыі капітанаў судоў, асацыяцыі суднаўладальнікаў, мясцовыя супольнасці, але не дзяржава. Так, яны перадаваліся ў кіраванне адміралцейству, але дзяржава гэтага не рабіла».

Усё пад кантролем

Сучасныя паспяховыя дзяржавы праблемамі дысцыпліны на прадпрыемствах не займаюцца. Аднак было б сур'ёзнай памылкай лічыць, што яны цалкам самаўхіліліся ад падтрымання парадку. Але падтрыманне парадку на дзяржаўным узроўні не мае ніякага дачынення да барацьбы з п'янствам міністраў. Парадак — гэта закон, прычым закон універсальны.

Вернемся ў калыску прамысловай рэвалюцыі — Вялікабрытанію. У пачатку XIX стагоддзя ў краіне было прынята больш за 200 законаў, якія прадугледжвалі смяротнае пакаранне за эканамічныя злачынствы. На шыбеніцу адпраўлялі з 12 гадоў за шкоду, якая перавышала 6 пенсаў (кошт булачкі).

Жорстка? Звышжорстка. Аднак на стадыі пераходу ад аграрнага грамадства да грамадства індустрыяльнага такая жорсткасць сябе апраўдала. Яе вынікам стаў новы сацыякультурны тып чалавека — «чалавек законапаслухмяны». Яго не варта блытаць з «чалавекам рабалепным», які трымае паставу пакоры ў прысутнасці начальства. Апошні тып у нас шырока распаўсюджаны. Айчыннае тэлебачанне рэгулярна яго дэманструе…

Для людзей, пазбаўленых унутранай крыніцы дысцыпліны і парадку, пастаянна трэба крыніца вонкавая. Ролю такой крыніцы і выконвае ўладная «вертыкаль» з АП на чале. Яму ў чарговы раз я і даю слова: «Патрэбны вынік, патрэбна дысцыпліна. Гэта фактары нашай незалежнасці. Таму што ад гэтага залежыць развіццё эканомікі. Самае страшнае, за што мы павінны «баяцца», — гэта эканоміка. Іншых праблем у нашым грамадстве няма. Усё астатняе мы трымаем жорстка на кантролі. Эканоміка перш за ўсё!»

«Іншых няма праблем». Усё пад кантролем. У тым ліку — скарачэнне колькасці арганізацый, якія выконваюць навуковыя даследаванні і распрацоўкі (з 530 у 2012 годзе да 431 у 2016-м — мінус 18,7%), і зніжэнне колькасці іх персаналу (з 30 437 да 25 942 чалавек — мінус 14,8%).

Спадзяюся, ад шматлікіх кантралёраў са шматлікіх кантралюючых структур не схавалася і істотнае скарачэнне фінансавання навукі з дзяржаўнага бюджэту — з 0,39% да ВУП у 2000 годзе да 0,27% у 2016-м. Гэты паказчык на парадак ніжэй, чым у ЗША і Кітаі (гаворка, зразумела, ідзе пра адносныя лічбы)…

Калі меркаваць па зніжэнні колькасці нацыянальных патэнтаў на вынаходніцтвы (з 1015 у 2006 годзе да 892 у 2016-м), заняткі па страявой падрыхтоўцы беларускія навукоўцы ўжо актыўна распачалі.

* * *

У 1994 годзе будучы АП падняў «уладу з бруду» і на абломках савецкай уладнай «вертыкалі» выбудаваў «вертыкаль» постсавецкую, якую абвясціў дзяржавай. Аднак падобная вертыкальная канструкцыя калі і мае дачыненне да сучаснай дзяржавы, дык вельмі і вельмі аддаленае.

Усё, на што здольная ўладная «вертыкаль», — гэта ўтрымліваць уладу. Пакуль атрымліваецца, але цяжкасці з кожным днём нарастаюць. Таму тэма «захавання стабільнасці» ўвесь час і ўсплывае ў выступах АП.

Сяргей Нікалюк
"Новы Час"

ЗАКАНАДАЎСТВА

«ЭТО ХУДШИЙ ТРУДОВОЙ КОДЕКС В МИРЕ»

Поправки в Трудовой кодекс изменят временный характер применения контрактной системы на постоянный.

На осенней сессии Палаты представителей, которая начнется в октябре, депутаты во втором чтении рассмотрят проект поправок в Трудовой кодекс.

Всего предлагается внести изменения в более чем 160 статей кодекса, это 35% документа. Значительная часть правок предложена провластной Федерацией профсоюзов Беларуси. Некоторые из новелл касаются одного из ключевых элементов рынка труда Беларуси — срочных контрактов. Но наемным работникам от этого легче не станет.

Что внесли в проект нового кодекса?

Сейчас работающим пенсионерам в случае расторжения контракта по требованию работника в связи с нарушением нанимателем условий контракта выплачивают двухнедельное пособие, а всем остальным — в размере трех среднемесячных зарплат. Планируется, что новый кодекс всех уравняет, и пособие будет выплачиваться за три месяца.

Еще одно новшество — работать по совместительству можно будет больше, правда, только в отпуске. Согласно новой редакции кодекса, по совместительству можно будет работать 40 часов в неделю, находясь в отпуске по основному месту работы.

Поправки также предполагают, что отцам будет предоставлено безусловное право на отпуск до 14 дней в первые полгода после рождения ребенка. Наниматель будет обязан такой отпуск предоставить, хочет он этого или не хочет.

Сейчас работник может запросить неоплачиваемый социальный отпуск по семейно-бытовым обстоятельствам до 30 дней, однако работодатель не обязан его предоставлять.

По текущему законодательству мужчина имеет право уйти в полноценный отпуск по уходу за ребенком до трех лет. Правда, этим правом пользуется чуть более 1% отцов, имеющих детей до трех лет.

Матери и отцы в отпуске по уходу за ребенком смогут подработать — у нанимателя появится право привлекать таких сотрудников к сверхурочным работам, работе в государственные праздники, праздничные и выходные дни и даже направлять в служебную командировку. Все это с письменного согласия, конечно.

Еще один шаг в направлении гендерного равенства — в проекте документа уточняется термин «одинокий родитель»: это не только мать, но и отец, и усыновители. Это очень важно, потому что одинокие родители имеют некоторые дополнительные в сравнении с другими права.

Появится новый вид временного перевода работника к другому нанимателю — на срок до 6 месяцев в течение календарного года. Для этого надо желание основного нанимателя, его договоренность с другим нанимателем и согласие работника.

В новую редакцию включат главу, устанавливающую особенности регулирования труда тех, кто работает дистанционно.

Что эти изменения значат?

Некоторые изменения выглядят прогрессивными, но в целом «это худший трудовой кодекс в мире», заявил в комментарии для Naviny.by

(працяг на стар. 4)

ЗАКАНАДАЎСТВА

(пачатак на стар. №3)
председатель Белорусского конгресса демократических профсоюзов Александр Ярошук.

Отвлекая общественность некоторыми деталями, «власти забалтывают проблему, рассказывая о положениях, которыми прикрывают введение норм принудительного труда в Беларуси».

Ярошук напомнил, что репрессивные по отношению к работнику меры, в первую очередь контрактная форма найма, определены декретом № 29 от 1999 года.

«Декрет — все-таки не закон, он вводится временно, а вот кодекс, который приводится в соответствие с положениями декрета, — это серьезно, — сказал эксперт. — В действующем кодексе существует прямой запрет на заключение контракта для лиц, имеющих постоянный характер работы (токарь, слесарь, уборщица и т.д.). А вот в проекте нового документа этого положения нет, но есть нормы декрета № 29».

Это значит, говорит Ярошук, что количество работников, которые в скором времени будут трудиться по контракту, достигнет 100%. Международная организация труда (МОТ) выступает за то, чтобы занятость была постоянной. В развитых странах контрактная система используется лишь как элемент временной занятости.

Александр Ярошук считает, что срочные трудовые контракты, которые в Беларуси чаще всего заключаются на один год, — это короткий поводок, на котором наниматель держит работников: захочет уволить — уволит, не захочет опускать на другую работу — не отпустит.

«Это принуждение к труду», — подчеркнул Ярошук. Он обратил внимание, что в проект Трудового кодекса также вошли нормы декрета № 5, согласно которому наниматель имеет право изменять существенные условия труда. Это касается, например, перевода на более низкую зарплату или на неполную занятость.

Сегодня наниматель обязан известить работника о грядущих изменениях всего за 7 дней. Поправки в Трудовой кодекс предусматривают увеличение этого срок до одного месяца. Это означает, что правки придется вносить и в декрет № 5, и якобы соответствующая договоренность уже есть.

Отменить систему краткосрочных трудовых контрактов вместе с декретом «О содействии занятости населения» призывали белорусское правительство международные профсоюзные организации.

«С одной стороны, правительство предлагает трудящимся временные контракты, из-за которых трудоустройство носит неустойчивый характер, а с другой стороны, когда люди становятся безработными, с них взимаются какие-то дополнительные средства», — отмечал во время визита в Беларусь помощник генерального секретаря глобального профсоюза IndustriALL Кемаль Озкан.

Александр Ярошук выразил сожаление, что международные организации, включая МОТ, в течение продолжительного времени не воспринимали достаточно критично то, что происходит на рынке труда Беларуси, доверяя логике властей, представители которой заверяют, что белорусское трудовое законодательство не нарушает прав трудящихся.

«Мы же настаиваем, что система срочных контрактов является системой принудительного труда и нарушает права работников. Я надеюсь, нам удастся обратить внимание международных организаций на изменения в Трудовом кодексе, которые делают Беларусь страной временной занятости», — подытожил Александр Ярошук.

Елена Спасюк
"БЕЛАПАН"

САМАПАВАГА

«КОД БУЛЬБАША» ЯК ЗНАК НЕПАВАГІ ДА СЯБЕ

«Слуцкі хлебазавод» у афіцыйным дакумэнце цьвердзіць, што слова «бульбаш» у назьве не супярэчыць заканадаўству Рэспублікі Беларусь. Грамадзкія актывісты заяўляюць, што Інстытут мовазнаўства адмовіўся даваць заключэньне наконт слова «бульбаш». То бок, абразьлівае гэтае слова ці не — афіцыйна дагэтуль не заяўлена.

Тамсама па спасылцы ёсьць відэа, дзе некалькі менчукоў рознага ўзросту і полу кажуць, што слова «бульбаш» добрае і што «лабус», «пшэк», «хахол» — таксама нармальныя словы.

Што да людзей з вулічнага апытаньня, для мяне тут гаворка пра агульны культурны ўзровень. Я памятаю, як на пачатку 1990-х Менск быў усланы шалупіньнем ад семак. Пляваліся ўсе і паўсюль. Цяпер — не. Памятаю, што мацерных словаў у публічнай прасторы гучала болей. Цяпер значна меней. Людзі з вулічнага апытаньня, якія ўхваляюць слова «бульбаш», для мяне — з эпохі семкавага шалупіньня, калі разам з лаянкай былі распаўсюджаныя абразьлівыя мянушкі для этнасаў і рас.

Але ў кадры апытаньня ёсьць і досыць маладыя людзі, якія на пачатку 1990-х толькі нарадзіліся. Менавіта яны паўтараюць папулярную гандлёвую марку са словам «бульбаш». Дэ-факта дзяржава і ўзаконіла абразьлівую мянушку. Ды яшчэ, як вішанька на торце абразы, — літара «Ъ» на канцы назвы, якая шмат у каго асацыюецца з расейскім каляніялізмам царскіх часоў.

Узаконенаму «бульбашу» як брэнду ў канцы лістапада будзе чатырнаццаць гадоў. За гэты час сьледам за гарэлкаробамі падцягнуліся іншыя вытворцы. Забаўляльны комплекс «Поедем-поедим», збудаваны ў ахоўнай зоне Курапат, пачынаўся як «БульбашЪ-холл». Сьледам і дзяржаўныя прадпрыемствы далучыліся да бульбашызацыі краіны. Сярод іншых — «Слуцкі хлебазавод», які адзначыўся разгорнутым тлумачэньнем назвы гатунку «Бульбаш» як візытоўкі Беларусі за мяжой.

Зьнішчэньне ліцэяў, гуманізацыя Сталіна і легалізацыя «бульбаша» як нацыянальнага брэнда — гэта ўсё зьявы аднаго шэрагу. Гэта спрыяньне культурнай дэградацыі на агульнадзяржаўным узроўні.

У прынцыпе, гаворка пра агульны ўзровень людзей, якія кіруюць краінай. Вось нейкі чыноўнік у 2004-м зацьвердзіў сваім подпісам назву «БульбашЪ». Можа, той чыноўнік сам сябе так называе і думае гэтак жа, як і група менчукоў з вулічнага апытаньня. А вось хтосьці заўважыў першую партыю прадукцыі і не зрэагаваў. Не напісаў скаргу, не падаў у суд.

А што цяпер рабіць Інстытуту мовазнаўства? Прызнаць абразьлівы характар слова? Дык гэта зьнішчэньне ці ня самага папулярнага алькагольнага (і ня толькі) брэнда. Гэта ж мінус грошы ў казну дзяржавы. Вось і выбар: сказаць праўду ці зэканоміць казьне грошы, называючы чорнае белым.

«Код бульбаша» — гэта код непавагі да сябе. Магчыма, непавага ўзьнікла праз выхаваньне ў штодзённым чалавечым прыніжэньні, якое занізіла ўласную самаацэнку і пачуцьцё чалавечай годнасьці ў вялікай частцы беларусаў.

Тыя, хто зарабляе на псыхалягічных праблемах грамадзтва, — цынікі, якія рана ці позна мусяць атрымаць грамадзкую ацэнку сваёй дзейнасьці і панесьці рэпутацыйныя страты. Я ўпэўнены што ў Інстытуце мовазнаўства дастаткова спэцыялістаў, якія здатныя патлумачыць, што слова «бульбаш» — абразьлівае. Зрэшты, сама шырокая дыскусія з прыцягненьнем прадстаўнікоў дзяржаўных інстытуцый дапамагла б высьветліць, хто ў Беларусі бульбаш, а хто беларус.

Севярын Квяткоўскі

ТАКАЯ АДУКАЦЫЯ

КРАІНА ПЕРАФАРБОЎВАЕ ВАЛАСЫ

Калі ўявіць сабе ўсё гэта ў маштабе, калі пабачыць скрозь сьцены і дахі, калі праляцець гэтымі днямі над Беларусьсю чароўным квадракоптэрам, то можна пабачыць, як у Горадні і Віцебску, у Берасьці і Гомелі, у Івацэвічах і Рудзенску, у Петрыкаве і Мядзелі школьнікі перафарбоўваюць валасы ў натуральныя колеры.

Нехта проста перафарбоўвае — ну прыкапаліся дарослыя, ну што зробіш. Нехта дзеліцца з сяброўкай крыўдай і злосьцю — чым перашкаджалі ім мае фіялетавыя кудзеркі? Нехта шмыгае носам пад суворым матчыным позіркам. Але з кожным днём на Беларусі менее дзяцей з пафарбаванымі валасамі.

«А калі яны ўсе пафарбуюцца ў розныя колеры і прыйдуць у клясу, што гэта будзе?!» — адказала пытаньнем на пытаньне строгая чыноўніца ад адукацыі («А што ня так з пафарбаванымі валасамі?» — спыталіся ў яе). Я сумленна паспрабавала ўявіць сабе, што гэта будзе. Уявіла. Будзе кляса дзяцей з пафарбаванымі валасамі. Кляса як кляса, батанікі — на месцы, хуліганы — таксама, ніхто ня стаў разумнейшым ці дурнейшым, горшым ці лепшым, проста ў іх пафарбаваныя валасы.

Я ведаю адну жанчыну — яна сочыць за дрэскодам у адной школе. Па праўдзе, яна там наогул загадвае выхаваўчай часткай. Тры дні таму яна пры іншых дзецях накрычала на дзевяцікласьніцу за тое, што дзяўчынка прыйшла ў школу не заплеценая. «Што?! Ты ў люстра сябе бачыла?! Лахудра! Што гэта за выгляд?! Пайшла адсюль! Села яна! Ты ня маеш права тут знаходзіцца, вучаніцы так не выглядаюць!» Цікава, чаму ў школах па сёньня не забаранілі дарослае хамства, затое забаранілі пафарбаваныя валасы?

Так, яны вельмі крутыя — сёньняшнія дзеці. Яны расьлі бяз голаду і галечы, мамы і таты вадзілі іх у адукацыйныя цэнтры і на грунтоўныя заходнія мульцікі, чыталі ім скандынаўскія казкі і раз-пораз ставілі альбомы Лявона Вольскага. Гэтыя дзеці любяць свабоду і ведаюць, што маюць на яе права. Іх цяжка спалохаць. Яны прызвычаіліся, што іх погляды маюць права на існаваньне. Яны фарбуюць валасы ў сіні і ружовы. Яны гатовыя супрацьстаяць дарослым, у кожным разе — у пытаньні колераў. Напэўна, некаторыя дарослыя могуць палічыць гэта дзяржаўнай небясьпекай.

Тады гэтыя дарослыя кінуць распрацоўваць новыя праграмы і падручнікі. Забудуцца на рэформы і кампэтэнтнасныя падыход. Стануць адзіным фронтам. І не дазволяць! Не дазволяць! Ніякіх! Пафарбаваных! Валасоў! У самы бліжэйшы час школы павінны будуць распрацаваць унутраныя дакумэнты. Склікаць бацькоўскія сходы. Пераадолець супраціў. І зрабіць так, каб ва ўсіх дзяцей былі валасы строга абазначаных колераў.

Гэта краіна, у якой мы жывём. У яе такія правілы. Большасьць дарослых ва ўладзе лічыць пафарбаваныя валасы небясьпечнымі. Што ж. Мабыць, так і трэба. Мабыць, і сапраўды. Дачушка, ну што ўжо. Ну давай. Будзем перафарбоўваць. Я сказала — перафарбоўваць! А ну марш у цырульню!

Я хацела папрасіць бацькоў. Якое б рашэньне не прынялі вашы дзеці — перафарбоўваць ці не перафарбоўваць бядовую сваю галаву — проста падтрымайце іх. Не станавіцеся на бок сыстэмы — станьце на бок дзіцёнка. Вырашыць ён ісьці на кампраміс і фарбавацца па правілах — гэта рашэньне, вартае павагі. Вырашыць супраціўляцца — тым больш павагі вартае. Як бы тое не было — давайце іх падтрымаем. Няма такога абавязку ў бацькоў — быць зброяй у руках дзяржавы. Абараняць і падтрымліваць сваіх дзяцей — такі абавязак у нас ёсьць.

І я хацела папрасіць дзяцей. Дзеці. Якога б колеру не былі вашыя валасы сёньня і заўтра. Ніколі, ніколі не забывайцеся на тое, як сьмешна, недарэчна і жаласна выглядаюць дарослыя, якія замест важных дарослых спраў патрабуюць ад дзяцей перафарбоўвацца.

Ганна Севярынец
"Радыё Свабода"

Заснавальнік і рэдактар: Смолікаў Канстанцін Эдуардавіч

Адрас рэдакцыі: г. Віцебск, вул. 1-я Сененская д.5, Тэл. +375-29-218-98-38, e-mail: kas_vit@tut.by
Газета выдаецца з лютага 2014 г.

Падпісана да друку 30.09.2018 у 16.40
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры падтрымцы аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.